

KOMENTÁŘ TEREZY SPENCEROVÉ: V propletenci „vyšších zájmů“ syrští Kurdové své sny prohrát museli

- CZ24 News | 14. října 2019

USA Kurdy využily jako levnou pozemní sílu v bojích proti Daeši, v nichž by jinak museli umírat „američtí hoši“, a dál pro ně žádné využití už nemají.

Emoce stranou. Už od počátku turecké ofenzívy proti kurdským oddílům na severovýchodě Sýrie bylo vcelku jasné, že nic není samo sebou. Bílý dům minulou neděli oznámil odsun svých vojáků z „kurdských“ oblastí Sýrie těsně před zahájením tureckého útoku, který přišel krátce poté, co si Donald Trump telefonoval s Recepem Erdoganem. O dohodě Turecka s USA ostatně svědčí i to, že ještě po třech dnech invaze Washington ujišťoval, že turecký útok nepřekročil „žádné červené čáry“, po pěti dnech Pentagon ujistil, že turecká operace nevybočuje z přijatelných mezí, a po týdnu opakovaně ujistil, že nehodlá do konfliktu mezi Tureckem a Kurdy nijak vstupovat, načež z oblasti stáhl i své poslední vojáky. O víkendu do Istanbulu zaletěl šéf NATO Jens Stoltenberg, ale ani on si (podle očekávání) ve finále netroufl tureckou agresi odsoudit. Otázka pro všechny kritiky Trumpova rozhodnutí stáhnout od Kurdů americké vojáky: Jaký Plán B vlastně navrhují? Nikdo to nahlas sice nepřiznává, ale jedinou skutečnou alternativou by totiž byla nekonečná americká vojenská přítomnost na severovýchodě Sýrie. Navždy. A to by se americkým voličům „prodávalo“ čím dál tím hůř, neboť většina z nich souhlasí s Trumpem a jeho ukončováním „směšných nekonečných válek“.

Trump je svými kritiky tlačенý k tomu, aby Turky za jejich ofenzívu ztrestal „skutečně zásadními“ sankcemi. Měl by je vyhlásit už v nejbližších hodinách či dnech, i když se neočekává, že by byl opravdu „zásadní“ – pokud tedy chce Washington zachránit alespoň zbytky důvěry svého (stále ještě) spojence z NATO. Přesto hned druhý den po zahájení turecké ofenzívy Rusko oznámilo, že se s Tureckem dohodlo na přechodu na místní měny ve vzájemném obchodu a na připojení tureckých bank k ruskému alternativnímu bankovnímu systému, který už není závislý na americkém dolaru. Čili, Rusko nabídlo Turkům jakýsi „firewall“ proti případným americkým (potažmo západním) sankcím a s tím navíc i kanály spojení na další „vzporné“ státy světa, jichž ostatně neustále přibývá. Jinými slovy, Rusko je další, kdo proti turecké ofenzívě nic zásadního nenamítá, naopak. Současné situace umí využít. „Při jednání se složitými hráči, jakým je například Turecko, se Rusko naučilo tři věci. Za první, je třeba projevit empatii v otázkách, které jsou důležité a citlivé z hlediska turecké bezpečnosti. Za druhé je třeba zcela jasně stanovit své vlastní červené čáry a vymezit prostor pro budoucí spolupráci v těchto otázkách. A za třetí je třeba využít chyb ostatních stran, které jsou pro Ankaru důležité – Spojených států – ve svůj prospěch,“ shrnuje například americký portál o Blízkém východě Al Monitor. Erdogan ostatně přiznává, že jeho vojáci s Ruskem koordinují postup a případné neshody že řeší rovnou s Vladimírem Putinem...

Mezitím Putin před dnes zahájenou dvoudenní návštěvou Rijádu zahovořil o „pozitivním vlivu“ Saúdské Arábie, bez něhož by se konflikt v Sýrii vyřešit prý nikdy nemohlo podařit. Saúdové v Sýrii po dobu války nejenže financovali Daeš a další teroristy, ale posledních asi dvou letech se svými petrodolary snaží „prosadit“ mezi arabským obyvatelstvem syrského severovýchodu. Nebude jistě náhoda, že hlavní směry tureckého útoku vedou prozatím právě „kurdskými“ oblastmi obývanými převážně sunnitskými Araby, kteří postupujícím jednotkám nekladou žádný větší odpor, v mnoha případech je naopak vítají jako osvoboditele.

Írán do toho připomíná, že turecko-syrská dohoda z Adany z roku 1998, která zavázala Sýrii plně

spolupracovat s Tureckem v „boji proti (přeshraničnímu) terorismu“, fakticky stále platí, a že nejlepším řešením současné situace je turecko-syrská kontrola společné hranice. V Adaně se Ankara s Damaškem dohodly na pětikilometrovém „bezpečnostním pásmu“ na syrské straně vzájemné hranice, nyní Turecko požaduje třicet kilometrů „Kurdfree“ syrského vnitrozemí. Je otázkou, zda je to dnes pro Damašek po osmi letech konfliktu opravdu nepřekročitelnou hranicí. A co víc, když nyní syrské jednotky po rychlé (z kurdského pohledu existenciální) dohodě vyrážejí k Manbídži a Kobani, ke Kamišlí a Hásace, prý už i k Tabká kousek od Rakká, čili do příhraničních oblastí s Tureckem, oficiálně „bojovat proti turecké agresi“, zůstává otázkou, zda pravdu vyrážejí „bojovat“, nebo po dohodě s Tureckem jen obnovují „Adanu“ a tím i oficiální kontrolu společné hranice. A do jaké míry vůbec Damašek (v tichosti) uvítal tureckou intervenci jako příhodné „kladivo“ na jinak nepoddajné Kurdy?

Suma sumárum: Turecká intervence proti Kurdům je výslednicí větší či menší shody geopolitických či unilaterálních zájmů Turecka, Ruska, USA, Sýrie, Íránu a nejspíš i Saúdské Arábie, odkud mimochodem Putin zamíří do Spojených arabských emirátů, tedy k dalšímu významnému hráči v regionu, který po letech nepřátelství v poslední době poměrně svižně znovu vztahy se Sýrií normalizuje. A je jasné, že Sýrie, Rusko, Turecko nebo Írán v důsledku intervence neprohrávají. USA přicházejí možná o svou prestiž, ale tu měly z valné většiny beztak už jen ve svých vlastních očích. A je také vcelku jasné, že v takovém propletení „vysokých“ zájmů neměli Kurdové se svými sny o nějaké utopii, nejmenší šanci. USA je využily jako levnou pozemní sílu v bojích proti Daeši, v nichž by jinak museli umírat „američtí hoši“, a dál pro ně žádné využití už nemají. Je vlastně nejzajímavější, že to lídři syrských Kurdů nepochopili už dávno. Nynější dohoda s Damaškem (za účasti ruských loutkovodičů) byla proto z jejich hlediska nevyhnutelná. Konflikt v Sýrii se znovu o něco přiblížil ke svému skutečnému konci.

Bude zajímavé sledovat, jak se k realitě postaví dnešní jednání ministrů zahraničních věcí Evropské unie. Anebo taky ne. Koho vlastně zajímá názor nesourodé EU?

Tereza Spencerová